

РОБЪРТ ХАЙНЛАЙН И ПОСТРОИ ТОЙ ЧУДЕН ДОМ

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1986

chitanka.info

Навсякъде по света смятат американците за луди.

Те обикновено приемат обвинението за основателно, но посочват Калифорния като гнездо на заразата. Калифорнийците решително смятат, че лошата им репутация се дължи единствено на поведението на населението от областта Лос Анджелис. Попритиснат ли ги, жителите на Лос Анджелис приемат обвинението, ала бързат да обяснят:

— Виновен е Холивуд. Не е наша грешка — ние не сме го искали. Холивуд сам си израсна.

Жителите на Холивуд хич не ги е грижа — те се гордеят с него. Ако проявите интерес, ще ви разходят с кола до „Лоръл Каньон“, „където държим буйствуващите пациенти“. Обитателите на „Лоръл Каньон“ — жени с бронзови от слънцето крака и мъже в спортни гащета, непрестанно заети с построяването или дострояването на своите смайващи недовършени къщи — гледат с леко презрение на глуповатите същества, които живеят в апартаменти в града и хранят в сърцата си тайното убеждение, че те и единствено те знаят как да живеят.

„Лукаут Маунтън Авеню“ е името на второстепенна улица, която започва от „Лоръл Каньон“. Жителите на „Лоръл Каньон“ не обичат да я споменават — все пак човек трябва да тегли донякъде чертата!

Доста нагоре по „Лукаут Маунтън“ на номер 8775, срещу „Хърмит“ — истинският холивудски „Хърмит“ — живееше Куинтърс Тийл, дипломиран архитект.

Дори архитектурата на Южна Калифорния е различна. Сандвичите с кренвирш „Hot dog“ се продават в будки, приличащи на куче и наричащи се „Кученцето“. Фунийките със сладолед излизат от огромна гипсова фуния, а неоновата реклама „Хапвайте си редовно от студеното удоволствие!“ приканва от покривите на сградите, които представляват не студена, а смразяваща гледка. Бензин, масла и безплатни карти на пътищата се сипят от тримоторни транспортни самолети, докато просторните тоалетни, наглеждани ежечасно за ваше удобство, са разположени в салона на същия този самолет. Тези неща могат да изненадат или забавляват туриста, но местните жители, които ходят гологлави под прочутото калифорнийско обедно слънце, намират, че те са в реда на нещата.

Куинтърс Тийл смяташе опитите на колегите си в архитектурата за боязливи, несръчни и плахи.

— Какво представлява един дом? — попита Тийл своя приятел Хомър Бейли.

— Ами... — започна предпазливо Бейли, — ако говорим в по-широк смисъл, винаги съм гледал на къщата като на съоръжение, което те пази от дъжд.

— Глупости! И ти си калпав като другите.

— Не съм казал, че дефиницията е пълна...

— Пълна ли! Тя дори не е във вярна посока. От тази гледна точка бихме могли спокойно да си живеем в пещери. Но аз не те виня — продължи Тийл великодушно, — ти не си по-лош от фукльовците, които се занимават с архитектура. Дори модернистите — всичко, което направиха, бе да отрекат школата „Сватбена торта“ в полза на школата „Бензиностанция“, да изхвърлят позлатената резба и да налепят малко хром, но по душа те са консервативни и традиционни като областно съдилище. Нютра! Шиндлер! Какво притежават тези нехранимаковци. Кое е това, дето Франк Лойд Райт го има, а пък аз го нямам?

— Поръчки — отговори кратко приятелят му.

— Ха! Как го каза? — Увлечен в словесния поток, Тийл леко се обърка, но позабави отговора и се справи. — Поръчки. Правилно. И защо? Защото не гледам на дома като на тапицирана пещера, а мисля за него като за двигател на живота, жизненоважен процес, живо, динамично нещо, променящо се с настроението на обитателя, а не безжизнен, неподвижен, грамаден ковчег. Защо трябва да ни потискат скованите понятия на нашите прародители? И последният глупак с най-повърхностни знания по дескриптивна геометрия може да проектира дом по обичайния начин. Да не би статичната геометрия на Евклид да е единствената математика? Трябва ли напълно да отхвърлим теорията на Пикар-Весио? А модулните системи? Да не говорим за богатите възможности на стереохимията. Нима в архитектурата няма място за преобразувания, за хомоморфология, за функционални структури?

— Да пукна, ако знам — отговори Бейли. — Можеш преспокойно да си говориш и за четвъртото измерение — и то ми е толкова познато.

— А защо не? Защо трябва да се ограничаваме... Почакай! — Той се спря и се загледа в далечината. — Хомър, мисля, че наистина си прав! В края на краищата защо не? Представи си безкрайното богатство от изразни средства и взаимоотношения в четири измерения. Какъв дом, какъв дом... — Той стоеше напълно неподвижен, светлите му изпъкнали очи примигваха замислено.

Бейли пристъпи към него и го разтърси за лакътя.

— Ела на себе си! Четири измерения — за какво по дяволите говориш? Четвъртото измерение е времето — ти не можеш да забиваш пирони в него.

Тийл го погледна пренебрежително.

— Точно така. Точно така. Времето е четвъртото измерение, но мисълта ми е за четвърто пространствено измерение както дължина, височина и ширина. По отношение на икономията на материали и удобството при разпределението то няма равно на себе си. Да не говорим за спестяването на строителна площ — можеш да издигнеш дом с осем стаи върху площ на едностайна къща. Подобно на тесеракт...

— Какво значи тесеракт?

— Не си ли ходил на училище? Тесерактът е хиперкуб, квадратна фигура с четири измерения, така както кубът има три, а квадратът две. Ето, ще ти покажа. — Тийл се втурна към кухнята на апартамента си и се върна с кутия клечки за зъби, които изсипа на масата помежду им, като отмести разсеяно няколко чаши и почти празна бутилка джин. — Ще ми трябва малко пластелин. Миналата седмица се търкаляше тук някъде. — Той започна да се рови в едно чекмедже на отрупаното писалище, което заемаше целия ъгъл на трапезарията, и се измъкна оттам с буца мазен пластелин. — Намерих малко!

— Какво се каниш да правиш?

— Ще ти покажа — Тийл се зае да къса сръчно малки парченца от пластелина и да ги овалва в големи, колкото грахово зърно топчета. С помощта на клечки за зъби той съедини четири топчета в квадрат. — Така! Това е квадрат.

— Много ясно.

— Още един като този, още четири клечки и получаваме куб. — Клечките сега бяха подредени като рамка на квадратна кутия, куб, чиито ъгли се крепяха от топчетата пластелин. — А сега ще направим още един куб, същият като първия и те двата ще представляват двете страни на тесеракта.

Бейли започна да му помага в овалването на малките топчета пластелин за втория куб, но допирът с покорната глина започна да го забавлява и той се залови да я мачка и моделира с пръсти.

— Погледни — рече той, като повдигна сътвореното, — една мъничка фигурка — красавицата Роуз Лий.

— Прилича повече на Гаргантюа, Роуз Лий трябва да те даде под съд. А сега внимавай. Разтваряш единия ъгъл на първия куб, съединяваш в ъгъла втория куб и след това затваряш ъгъла. После вземаш още осем клечки и свързваш косо дъното на първия куб към дъното на втория и по същия начин — горната стена на първия към горната стена на втория. — Докато говореше, той сръчно го направи.

— И какво трябва да представлява това? — запита подозрително Бейли.

— Това е тесеракт — осем куба образуват стените на един хиперкуб в четири измерения.

— На мен ми прилича повече на котешка люлка^[1]. Във всеки случай ти разполагаш само с два куба. Къде са другите шест?

— Използвай въображението си, човече. Представи си горната стена на първия куб, свързана с горната стена на втория — това е куб номер три. След това двата квадрата на дъното, след това лицевите стени на всеки куб, задните стени, стените отляво и отдясно — осем куба. — Той ги показва.

— Аха, виждам ги. Но те все още не са кубове — те са, как се наричаха — призми. Те не са квадратни. Полегати са.

— Ти просто ги виждаш така, в перспектива. Ако на един лист начертаеш куб, страничните квадрати ще се получат скосени, нали така? Това е перспектива. Ако една фигура има четири измерения, но ти я погледнеш в три, тя, естествено, изглежда разкривена. Но въпреки всичко това са кубове.

— Може за теб да са кубове, братче, но на мен все пак ми изглеждат разкривени.

Тийл не обърна внимание на възраженията му и продължи:

— А сега си представи, че това е скелето на осемстайна къща — на приземния етаж има една стая — за работилница, битови нужди и гараж. На следващия етаж се разполагат шест стаи — всекидневна, трапезария, баня, спални и т.н. А горе на върха, напълно самостоятелен, се намира кабинетът ти. Ето! Как ти се струва?

— Струва ми се, че ваната виси от тавана на всекидневната. Тези стаи са се преплели като пипала на октопод.

— Само в перспектива. Само в перспектива. Ето сега ще ги наредя по друг начин, за да можеш да разбереш. — Този път Тийл направи куб от клечки за зъби, след това направи втори от половинки клечки и го постави точно в центъра на първия, като закрепил ъглите на малкия куб към големия куб с помощта на парченца от клечките. — И така — големият куб е приземният ти етаж, а малкият куб вътре е кабинетът ти на най-горния етаж. Шестте куба, които са свързани с тях, са стаите за живеене. Разбра ли?

Бейли огледа внимателно фигурата, после поклати глава.

— Все още не виждам нищо друго освен два куба — голям и малък. Тези другите шест фигури сега приличат на пресечени пирамиди вместо на призми, но все пак не са кубове.

— Естествено, естествено, ти ги виждаш в различна перспектива. Не можеш ли да разбереш това?

— Е, може и така да е. Ами тази стая от вътрешната страна? Тя е изцяло заобиколена от стени. Стори ми се, ти спомена, че имала прозорци от четирите страни?

— Има и само ти изглежда, че е заобиколена от стени. И това е най-забележителното качество на тесерактовата постройка — пълно външно изложение на всяка стая и въпреки това всяка стена служи едновременно на две стаи, а за осемстайна къща е потребна основа, колкото за една стая. Това е революция.

— Меко казано. Ти си луд, братче, не можеш да построиш такава къща. Тази вътрешна стая си е от вътрешната страна и не мърда оттам.

Тийл погледна приятеля си със сдържан гняв.

— Благодарение на такива като теб архитектурата е все още в пелени. Колко квадратни стени има един куб?

— Шест.

— Колко от тях са от вътрешната страна?

— Ами, нито една. Всички те са от външната страна.

— Добре. Слушай сега — тесерактът има осем кубични стени, *всички от външната страна*. Гледай ме добре. Аз ще разгъна този тесеракт така, както може да се разгъне една картонена кутия, представляваща куб, докато стане плоска. По този начин ще можеш да видиш всичките осем куба. — Като действуваше много бързо, той построи четири куба и ги нареди един върху друг в неустойчива куличка. След това построи още четири куба откъм четирите открити стени на втория куб в купчината. От хлабавите съединения на пластелиновите топчета постройката леко се олюля, но се задържа — осем куба в обърнат надолу кръст, двоен кръст, тъй като четирите допълнителни куба стърчаха в четири посоки.

— Разбираш ли? Къщата се издига върху стаята на приземния етаж, по-горните шест стаи са за живеене, а ето го и кабинета ти на най-горния етаж.

Бейли одобри този макет повече отколкото предишните фигури.

— Това поне мога да го разбера. Казваш, че и това е тесеракт?

— Това е тесеракт, разгънат в три измерения. За да го сгънеш, пак съединяваш най-горния с най-долния куб, а страничните кубове ги нагъваш, докато се срещнат с горния куб, и готово. Цялото това сгъване го правиш, разбира се, през четвъртото измерение — не бива да изкривяваш нито един от кубовете, нито пък да ги наслагваш един в друг.

Бейли продължаваше да оглежда неустойчивия макет.

— Виж какво — заговори най-сетне той. — Защо не зарежеш това сгъване през четвъртото измерение и без това няма да успееш, и не вземеш да построиш къща като тази?

— Какво искаш да кажеш с това, че няма да успее ли? Това е най-обикновена математическа задача...

— Не се горещи, синко. В математиката може да е просто, но плановете ти за строеж никога няма да бъдат одобрени. Изобщо не съществува четвърто измерение — зарежи го. Но виж, къща от този тип може и да има предимства.

Замислен, Тийл изучаваше макета.

— Хм, може би наистина си прав. Ще разполагаме със същия брой стаи и ще спестим същата квадратура строителна площ. Да, и бихме могли да разположим този среден кръстовиден етаж североизточно, северозападно и т.н., така че всяка стая да я огрява

слънцето през целия ден. Тази главна греда ще служи чудесно за централно отопление. Ще построим трапезарията със североизточно изложение, а кухнята с югоизточно, с големи панорамни прозорци във всяка стая. Да, Хомър! Ще я построя! Къде искаш да ти я построя?

— Почакай, почакай! Не съм казвал, че ще я строиш за мен...

— Естествено, че за теб ще я построя. За кого друго? Жена ти иска нова къща, значи работата е готова.

— Ала мисис Бейли иска къща в грегориански стил...

— Просто така ѝ е хрумнало. Жените не знаят какво искат.

— Мисис Бейли знае.

— Просто някаква идея, внушена ѝ от старомоден архитект. Тя кара нов модел кола, нали? И се облича по последна мода — тогава защо трябва да живее в дом от осемнадесетия век? Тази къща ще изпревари дори тазгодишната мода, тя е години напред в бъдещето. За жена ти ще заговори целият град.

— Ясно, ще трябва да поприказвам с нея.

— Нищо подобно. Ще я изненадаме. Пийни още едно.

— И все пак сега не можем да направим нищо по този въпрос. Ние с мисис Бейли утре заминаваме за Бейкърсфийлд. Компанията пуска в експлоатация два кладенеца.

— Глупости. Тъкмо това е случаят, който ни трябва. Ще ѝ поднесем тази изненада, когато се върнете. Можеш веднага да ми напишеш чек и твоите грижи свършват дотук.

— Не бива да върша подобно нещо, без да се посъветвам с нея. Това няма да ѝ хареса.

— Щом е така, кажи кой носи панталони във вашето семейство? Чекът бе подписан по средата на втората бутилка.

В Южна Калифорния нещата се вършат бързо. Нормалните къщи там се строят обикновено за месец. Под пламенното пришпорване на Тийл тесерактовият дом растеше шеметно към небесата не за седмици, а за дни и кръстообразният му втори етаж вече стърчеше към четирите краища на света. Първоначално имаше известни неприятности със строителните контролори относно тези четири стърчащи стаи, но като си послужи със здрави напречни греди и пари в плик, успя да ги убеди в надеждността на своето строителство.

Както бе уговорено, Тийл дойде с колата си пред дома на Бейли на другата сутрин след завръщането им в града. Изсвири с двугласния си клаксон. Бейли подаде глава през входната врата.

— Защо не звъниш на звънеца?

— Ще ми отнеме много време — отвърна весело Тийл. — Аз съм човек на действието. Готова ли е мисис Бейли? А, ето ви и вас, мисис Бейли. Добре сте се завърнали, добре сте се завърнали у дома. Сядайте в колата — имаме изненада за вас!

— Ти познаваш Тийл, нали, скъпа? — обади се неловко Бейли.

Мисис Бейли изсумтя презрително.

— Познавам го. Ние ще отидем с нашата кола, Хомър.

— Разбира се, скъпа.

— Чудесна идея! — съгласи се Тийл. — Тя е по-мощна от моята — ще стигнем по-бързо. Аз ще шофирам, тъй като знам пътя. — Той взе ключовете от Бейли, намести се на шофьорската седалка и включи двигателя, преди мисис Бейли да успее да се окопити.

— Изобщо не бива да се притеснявате от карането ми — извърна той глава към мисис Бейли, за да я успокои, докато подгони мощната кола по авенюто и зави към булевард „Сънсет“. — Всичко е въпрос на мощност и управление, динамичен процес — точно по мой вкус. Никога не съм имал нито една сериозна злополука.

— До втора няма да доживеете — каза заядливо тя. — *Моля ви* гледайте пред себе си!

Той се опита да ѝ обясни, че пътната злополука не е въпрос на зрение, а на интуитивно съчетание от пътища, скорост и вероятности, но Бейли го прекъсна.

— Къде е къщата, Куинтърс?

— Къщата ли? — попита подозрително мисис Бейли. — За каква къща става въпрос, Хомър? Да не си направил нещо без мое знание?

Тийл се намеси най-дипломатично.

— Наистина става въпрос за къща, мисис Бейли. И то каква къща! Тя е изненада за вас от предания ви съпруг. Почакайте само да я видите...

— Ще я видя — съгласи се мрачно тя. — В какъв стил е?

— Тази къща налага нов стил. В сравнение с нея телевизията е престаряла, а следващата седмица е закъсняла. Трябва да я видите, за

да ви хареса. Между другото — продължи той припряно, отклонявайки някоя язвителна забележка. — Усетихте ли земетресението снощи?

— Земетресението? Какво земетресение? Хомър, имаше ли земетресение?

— Незначително — продължи Тийл — в около два часа през нощта. Ако не бях буден, нямаше да го усетя.

Мисис Бейли потрепера.

— О, тази ужасна страна! Чуваш ли, Хомър? Могли сме да бъдем убити в леглата си, без изобщо да разберем. Защо ти позволих да ме склониш да напусна Айова?

— Но, скъпа — възрази той отчаяно, — нали искаше да се появиш пред света именно в Калифорния. Ти не харесваше Демойн.

— Не е нужно да разискваме този въпрос — каза тя решително. — Ти си мъж и ти трябва да предугаждаш подобни неща. Земетресения!

— Ето едно нещо, от което не бива да се боите във вашия нов дом, мисис Бейли — каза Тийл. — Той е напълно обезопасен срещу земетресения — всяка част е в безупречен динамичен баланс с всички останали части.

— Е, да се надяваме. Къде е тази къща?

— Точно зад завоя. Ето табелата.

Огромна табела във форма на стрела от онези, по които си падат спекулантите с недвижими имоти, съобщаваше с букви, твърде едри и ярки дори за Южна Калифорния:

КЪЩАТА НА БЪДЕЩЕТО!!!

Колосална — изумителна —

РЕВОЛЮЦИОННА

Вижте как ще живеят вашите внуци!

К. Тийл, архитект

— Това, естествено, ще бъде свалено — побърза да каже той, забелязвайки изражението ѝ — веднага щом встъпите във владение.

Той зави покрай ъгъла и гумите изсвириха, когато спря пред „Къщата на Бъдещето“.

— Voilà^[2]! — Тийл се втренчи в лицата им, за да проследи реакцията.

Бейли гледаше, невярвайки на очите си, а мисис Бейли — с открито неодобрение. Отпреде им стоеше обикновена кубична маса, която освен врати и прозорци не притежаваше никакви други архитектурни белези, като изключим, че бе украсена със сложни математически чертежи.

— Тийл — попита Бейли бавно. — Какво си направил?

Тийл отмести поглед от лицата им към къщата. Налудничавата кула с щръкналите стаи на втория етаж беше изчезнала. Нямаше и следа от седемте стаи, издигнати над приземния етаж. Не бе останало нищо освен самотната стая върху основата.

— Боже всемогъщи! — извика той. — Аз съм ограбен.

Той се втурна да обикаля къщата.

Това обаче не му помогна. И отпред, и отзад историята си оставаше същата — другите седем стаи се бяха изпарили, изчезнали напълно. Бейли го настигна и го хвана за лакътя.

— Доизясни се. Какво означава това, че си ограбен?

— Как можа да построиш такова нещо — то не отговаря на уговорката ни.

— Не е така. Построих точно това, което бяхме планирали да построя — осемстайна къща във формата на разгънат тесеракт. Организиран саботаж — това е истината! Завист. Другите архитекти в града не посмяха да ме оставят да завърша тази постройка — знаеха, че ще бъдат пометени, ако я завърша.

— Кога за последен път беше тук?

— Вчера следобед.

— Тогава всичко ли беше наред?

— Да. Градинарите тъкмо привършваха.

Бейли огледа безупречно подредената градина.

— Недоумявам как седем стаи са могли да бъдат съборени и извозени оттук за една нощ, без да се съсипе градината?

Тийл също се огледа.

— Изглежда невъзможно. Не разбирам.

Мисис Бейли дойде при тях.

— Е? Сама ли трябва да се забавлявам? Няма да е зле да разгледаме къщата, щом така и така сме тук, макар че те

предупреждавам, Хомър — няма да ми хареса.

— Наистина няма да е зле — съгласи се Тийл и извади от джоба си ключ, с който им отвори входната врата. — Може би ще намерим някакви следи.

Във вестибюла цареше пълен ред. Плъзгащите се врати, които го отделяха от помещението на гаража, бяха дръпнати и това им позволяваше да огледат целия етаж.

— Тук май всичко е наред — отбеляза Бейли. — Да се изкачим до покрива и да се опитаме да разберем какво се е случило. Къде е стълбището? Или и него са откраднали?

— О, не — рече Тийл. — Виж... — Той натисна някакво копче под ключа за осветлението. Един квадрат от ламперията на тавана се отвори и лека, изящна стълба безшумно се спусна надолу. Сребристите стъпала и парапетът бяха от дуралуминий, а тънките въжета и челата на стъпалата от прозрачна пластмаса. Тийл започна да се радва като момче, изпълнило успешно фокус с карти, докато мисис Бейли видимо се разтопи.

Беше красиво.

— Изпипана работа — призна Бейли. — Но като че ли стълбата не води за никъде.

— О, това ли било... — проследи Тийл погледа му. — Щом се изкачиш догоре, капакът се повдига. Откритите стълбищни площадки са анахронизъм. Хайде.

Както бе предречено, щом изкачиха стълбата, капакът на стълбището се отдръпна и ги пропусна да излязат на горния етаж, но не и на покрива на единичната стая, както бяха очаквали. Озоваха се в средата на шестте стаи, които образуваха втория етаж на първоначалния проект.

За отбелязване е, че за пръв път Тийл нямаше какво да каже. Дъвчейки края на пурата си, Бейли му подражаваше. Всичко беше в безупречен ред. Отвъд отворения портал и полупрозрачната междинна стена пред погледа им се простираше кухнята — истинска мечта на домакинята от уреди — последна дума на техниката, алпака, дълъг кухненски плот, дискретно осветление и функционално разпределение. Отляво тържествената и въпреки това изящна и гостоприемна трапезария с мебелировка, подредена като параден плац, очакваше гости.

Преди да обърне глава, Тийл знаеше, че приемната и всекидневната ще се окажат в същия колкото истински, толкова и невероятен вид.

— Е, трябва да призная, че това е *наистина* очарователно — заяви одобрително мисис Бейли, — а кухнята е *твърде* необикновена, за да се опише с думи, макар че съдейки по външния ѝ вид, никога не бих допуснала, че къщата е толкова просторна на горния етаж. Разбира се, ще трябва да се направят *известни* промени. Това писалище например — ако го преместим *ето тук*, а поставим канапетото *хей там...*

— Престани, Матилда — прекъсна я грубо Бейли. — Как схващаш това, Тийл?

— Виж, Хомър Бейли. Самата ид...

— Престани казах. Е, Тийл?

Мънкайки, архитектът заувърта:

— Боя се да кажа. Да се качим нагоре.

— Как?

— Ето така — той натисна друго копче. Стълба, същата като приказния мост, отвел ги нагоре, само че в по-тъмни цветове, им предложи достъп до следващия етаж. Въпреки протестите на кретащата отзад мисис Бейли тримата се изкачиха нагоре и се озоваха в спалнята. Транспарантите, както и тези на по-долния етаж бяха спуснати, но мекото осветление се включи автоматично. Тийл задействува ключа, който контролираше друга стълба, и те се изкачиха бързешком в кабинета на най-горния етаж.

— Виж какво, Тийл — предложи Бейли, след като си пое дъх. — Можем ли да излезем на плочата над тази стая? Оттам ще можем да разгледаме наоколо.

— Разбира се, самата плоча представлява наблюдателна площадка. — Те се изкачиха по четвърта стълба, но когато капакът над главите им се повдигна, за да ги пропусне нагоре, се озоваха не на покрива, а във *вестибюла на приземния етаж, там, където бяха влезли в къщата.*

Мистър Бейли пребледня.

— Ангели небесни — извика той. — Това място е омагьосано. Да се махаме отгук. — Като грабна съпругата си, той блъсна входната врата и изскочи навън.

Тийл беше премного зает, за да се разтревожи от заминаването им. За всичко това имаше отговор, отговор, на който той не вярваше. Беше принуден обаче да прекъсне размишленията си поради дрезгавите викове, идващи някъде отгоре. Той натисна копчето за стълбата и се втурна нагоре. Бейли се намираше в хола, надвесен над мисис Бейли, която бе припаднала. Тийл схвана положението, отиде до вградения бар във всекидневната, сипа три пръста бренди в една чаша, която донесе и подаде на Бейли.

— Вземи... Това ще я оправи.

Бейли го изпи.

— Но това беше за мисис Бейли — рече Тийл.

— Не издребнявай — отвърна троснато Бейли. — Сипи й друго.

Тийл предвидливо също обърна едно бренди, преди да се завърне с чашата, предназначена за съпругата на своя клиент. Завари я тъкмо да отваря очи.

— Заповядайте, мисис Бейли — заговори ласкаво той. — От това ще се почувствувате по-добре.

— Но аз не слагам алкохол в устата си — възрази тя й гаврътна чашата.

— А сега ми кажете какво се случи — предложи Тийл. — Помислих, че вие двамата си тръгнахте.

— Точно така — излязохме през входната врата и се озовахме тук, горе, в хола.

— Пъклена работа! Хм — почакай малко! — Тийл отиде до всекидневната. Там откри, че панорамният прозорец в дъното на стаята е отворен. Погледна предпазливо през него. Погледът му се взираше не в калифорнийския пейзаж, а във вестибюла на приземния етаж — или в неговото точно копие. Не каза нищо, но се върна при капака на стълбището, който бе оставил отворен, и погледна надолу. Вестибюлът си стоеше на мястото, ала някак си успяваше да бъде на две различни места едновременно, и то на различни нива.

Той се върна в хола, седна в дълбоко ниско кресло срещу Бейли и се загледа в него през процепа на мършавите си колене.

— Хомър — рече той внушително. — Знаеш ли какво се е случило?

— Не, не знам, но не открия ли в най-скоро време, наистина ще се случи нещо, и то нещо много страшно.

— Хомър, това е доказателство за правдивостта на моите теории. Тази къща е истински тесеракт.

— За какво говори той, Хомър?

— Почакай, Матилда. Виж какво, Тийл, това е смешно. Направил си тук някакъв фокус и аз няма да търпя това — мисис Бейли се изплаши до смърт, а аз се изнервих. Искам само да изляза от тук вече без никакви капани и глупави дебелашки шеги.

— Говори само за себе си, Хомър — прекъсна го мисис Бейли. — Аз *не се* изплаших — само за малко леко ми прилоша. Обажда ми се сърцето — всички в рода ми са крехки и чувствителни хора. А сега за тази дяволия — обяснете, мистър Тийл. Говорете!

Той се опита да ѝ развие, доколкото му позволиха многобройните прекъсвания, теорията си относно станалото с къщата.

— Доколкото разбирам сега, мисис Бейли — рече Тийл в заключение, — тази къща, която е напълно устойчива в три измерения, в четири не е. Построих къща във форма на неразгънат тесеракт — нещо се е случило с него — някакво сътресение или страничен натиск — и той е преминал в нормалната си форма — разгънал се е. — Внезапно той щракна с пръсти. — Сетих се! Земетресението!

— Земетресението ли?

— Да, да, лекият трус, който почувствувахме снощи. От гледна точка на четвъртото измерение тази къща приличаше на закрепена върху ръб плоскост. Един лек тласък и тя се прекатурва, огъва се по естествените си фуги в устойчива фигура в четири измерения.

— Счу ми се, че хвалехте устойчивостта на тази къща.

— Тя *наистина* е устойчива — когато е в три измерения.

— Не бих казал за една къща, че е надеждна — обади се раздразнително Бейли, — щом се огъва при най-слабото разклащане.

— Но огледай се, човече! — запротестира Тийл. — Нищо не се е разместило, не се е счувила нито една стъклена чаша. Завъртането около четвъртото измерение не може да навреди на фигура в три измерения, така както не можеш да изтръскаш буквите от напечатана страница. Ако снощи беше спал тук, изобщо нямаше да се събудиш.

— Именно от това се страхувам. Твоят велик гений случайно измисли ли някакъв начин как да се измъкнем от този капан?

— Ха? О, да, ти и мисис Бейли си бяхте тръгнали и най-неочаквано се озовахте тук, нали така? Убеден съм обаче, че не

съществува сериозно затруднение — щом влязохме, значи ще можем да излезем. Ще опитам. — Той вече бе станал и докато слизаше бързо надолу, продължаваше да говори. Отвори рязко входната врата, прекрачи я и се озова, зяпнал събеседниците си, сред всекидневната на втория етаж.

— Е, като че ли наистина съществува някаква малка пречка — призна той угоднически, — чисто техническа обаче... но ние можем спокойно да излезем през някой прозорец.

Той дръпна рязко драпираните завеси, които засенчваха широките френски прозорци на всекидневната. Внезапно млъкна.

— Виж ти! — възкликна той. — Това е интересно, доста интересно.

— Кое? — попита Бейли, като застана до него.

— Това!

Вместо да гледа навън, прозорецът гледаше право в трапезарията. Бейли се върна до ъгъла, където всекидневната и трапезарията се съединяваха с хола под прав ъгъл.

— Но това не може да бъде — запротестира той. — Този прозорец е може би на петнадесет-двадесет стъпки от трапезарията.

— Не и в тесеракт — поправи го Тийл. — Гледай! — Той отвори прозореца и го прекрачи, като през това време продължи да говори през рамо. От гледна точка на семейство Бейли той просто изчезна.

Ала не и от негова собствена гледна точка. Трябваша му няколко секунди, за да си поеме дъх. После внимателно се освободи от розовия храст, с който едва ли не завинаги се беше свързал, и като си отбеляза мислено никога повече да не поръчва градина, в която да има растения с бодли, той се огледа наоколо.

Намираше се вън от къщата. Масивната фигура на помещението на приземния етаж се издигаше наблизо. Очевидно бе паднал от покрива.

Стремително свърна покрай ъгъла на къщата, отвори със замах входната врата и бързо изкачи стъпалата.

— Хомър! — извика той. — Мисис Бейли! Намерих изход!

Бейли изглеждаше по-скоро ядосан отколкото доволен, че го вижда.

— Какво стана с теб?

— Паднах. Бях навън. И вие можете спокойно да го направите — просто излезте през този френски прозорец. Внимавайте обаче с розовия храст — може би ще трябва да построим още едно стълбище.

— Откъде влезе на връщане?

— През входната врата.

— Тогава ние ще излезем по същия път. Ела, скъпа. — Бейли нахлупи здраво шапката на главата си и хванал жена си, заслиза по стъпалата.

Тийл го посрещна във всекидневната.

— Можех да ви кажа, че няма да успеете — заяви той. — Ето какво трябва да направим: доколкото разбирам, в една фигура с четири измерения на човека с неговите три измерения могат да му се случат две неща всеки път, щом прекрачи някоя линия на съединяване като например стена или праг. Обикновено той ще направи обръщане от деветдесет градуса през четвъртото измерение, само че със своите три измерения няма да го усети. Вижте!

Той мина през същия прозорец, от който беше паднал преди малко. Прекрачи и се оказа в трапезарията, продължавайки да говори.

— Внимавах накъде отивам и пристигнах, където си бях намислил. — Той се върна във всекидневната. — Предишния път не внимавах, придвижих се през нормалното пространство и паднах навън. Това сигурно е въпрос на подсъзнателна ориентация.

— Никак не бих искал да завися от подсъзнателната ориентация, когато излизам за сутрешния вестник.

— Няма да ти се наложи — излизането ще стане автоматично. А сега, за да излезете от къщата, този път ще... Мисис Бейли, моля ви, застанете тук с гръб към прозореца и скочете назад. Напълно съм сигурен, че ще се приземите в градината.

Физиономията на мисис Бейли изразяваше мнението ѝ за Тийл и неговите идеи.

— Хомър Бейли — рече тя с креслив глас, — така ли смяташ да стоиш и да му позволяваш да предлага такива...

— Но, мисис Бейли — опита се да ѝ обясни Тийл, — можем да ви вържем с въже и да ви спуснем ле...

— Дръж се прилично, Тийл — прекъсна го грубо Бейли. — Ще трябва да намерим по-добър начин от този. Нито мисис Бейли, нито пък аз съм в състояние да скоча.

Тийл временно беше поставен натясно, настъпи краткотрайно мълчание. Наруши го Бейли.

— Чу ли това, Тийл?

— Какво да чуя?

— Разговарят някъде наблизко. Мислиш ли, че може да има някой друг в къщата, който да ни прави номера?

— О, не е възможно. Единственият ключ е у мен.

— Но аз съм сигурна! — потвърди мисис Бейли. — Чувам ги, откакто влязохме. Гласове. Хомър, не мога да понасям повече това. Направи нещо.

— Хайде, хайде, мисис Бейли — зауспокоява я Тийл. — В къщата не може да има никой друг, но за по-сигурно ще проверя. Хомър, ти оставащ тук с мисис Бейли и наблюдаваш стаите на този етаж.

От всекидневната той отиде във вестибюла на приземния етаж, а оттам в кухнята и след това в спалнята. Това го отведе обратно във всекидневната по най-краткия маршрут, тоест вървейки през цялата обиколка само напред, той се върна на мястото, откъдето бе тръгнал.

— Няма никой — съобщи той. — Отворих всички врати и прозорци, откъдето минах — всеки освен този. — Тийл отиде до прозореца срещу онзи, от който бе паднал неотдавна, и дръпна драпираните завеси.

През четири стаи видя мъж, застанал гърбом към него. Отвори със замах френския прозорец и се гмурна през него, крещейки:

— Ето го накъде отива! Дръжте крадеца!

Човекът очевидно го чу, защото побягна презглава. Тийл се втурна подире му — дългите му като върлини крайници се движеха в синхрон — през приемната, кухнята, трапезарията, всекидневната — стая подир стая, ала въпреки огромните му усилия, Тийл като че ли не можа да намали преднината от четири стаи, с която натрапникът бе започнал.

Видя как преследваният се справи тромаво, но енергично с ниския праг на един френски прозорец и при този скок му падна шапката. Когато стигна до мястото, където обектът на неговото отмъщение бе загубил шапката си, Тийл спря и я вдигна от земята, доволен, че има оправдание да спре и си поеме дъх. Беше се върнал във всекидневната.

— Мисля, че успя да се изплъзне — призна той. — Все пак — ето шапката му. Може би ще успеем да разберем кой е.

Бейли взе шапката, огледа я, после изсумтя и я нахлупи на главата на Тийл. Беше му съвсем по-мярка. Тийл изглеждаше объркан, свали шапката и я разгледа. На лентичката отвътре личаха инициалите „К. Т.“. Беше неговата собствена шапка.

Откритието бавно озари физиономията му. Върна се при френския прозорец и впери поглед надолу към поредицата от стаи, през които бе преследвал загадъчния непознат. Видяха го, че размахва ръце като гаров семафор.

— Какво правиш? — попита Бейли.

— Ела да видиш.

Двамата застанаха до него и проследиха с очи погледа му. През четири стаи видяха гърбовете на три фигури — две мъжки и една женска. По-високият и по-слабият от мъжете размахваше глуповато ръце.

Мисис Бейли изпищя и отново припадна.

Няколко минути по-късно, когато мисис Бейли бе възвърната към живот и донякъде успокоена, Бейли и Тийл започнаха да обсъждат положението.

— Тийл — рече Бейли. — Няма да губя време да те обвинявам. Взаимните обвинения са излишни — убеден съм, че не си предвиждал да се случи така, но предполагам, разбираш, че се намираме в доста сериозно и опасно положение. Как ще се измъкнем? Изглежда, ще трябва да останем тук, докато умрем от глад — всяка стая те отвежда в друга стая.

— Е, не е чак толкова лошо. Знаеш, че веднъж вече излизах.

— Да, но не можеш да излезеш втори път — нали опита?

— Все пак не сме опитвали от всички стаи. Остава ни още кабинетът.

— Ах да, кабинетът. Ние минахме оттам, когато първоначално влязохме, но не спряхме. Да не би да възнамеряваш да излезем през прозорците му?

— Не си прави излишни илюзии. Според пресмятанията ми той би трябвало да гледа в четирите странични стаи на този етаж. Ние обаче изобщо не сме вдигали пердетата, може би ще трябва да надзърнем.

— Във всеки случай няма да ни навреди. Скъпа, според мен най-добре ще е да останеш тук и да си починеш...

— Да остана сама в това злоещо място? В никакъв случай. —
Още щом заговори, мисис Бейли стана от кушетката, където се бе възстановявала.

Изкачиха се на горния етаж.

— Това е вътрешната стая, нали, Тийл? — запита Бейли, когато минаваха през спалнята и продължиха да се изкачват към кабинета. —
Думата ми е, че това беше малкият куб в твоя макет, който се намираше вътре в големия куб и бе изцяло ограден.

— Точно така — потвърди Тийл. — А сега да погледнем. Според мен този прозорец трябва да гледа в кухнята. — Той сграбчи шнуровите на жалюзите и ги дръпна.

Прозорецът не гледаше в кухнята. Разтърсиха ги пристъпи на световъртеж. Търкулнаха се принудително на пода и се вкопчиха безпомощно в шарките на килима, за да могат да се задържат.

— Спусни ги! Спусни ги! — простена Бейли.

Превъзможвайки някакъв първобитен атавистичен страх, Тийл се дотътри пак до прозореца и успя да спусне жалюзите. Вместо навън прозорецът гледаше надолу, и то от шеметна височина.

Мисис Бейли отново бе припаднала.

Тийл отиде за още бренди, докато Бейли разтриваше китките ѝ. Когато тя дойде на себе си, Тийл се примъкна предпазливо до прозореца и повдигна лекичко жалюзите. Опирайки се на колене, той се зае с проучването на околния пейзаж. Обърна се към Бейли.

— Ела погледни това, Хомър. Да видим дали ще го познаеш.

— Не отивай там, Хомър Бейли.

— Добре, Матилда. Ще внимавам. — Бейли застана до него и погледна навън.

— Виждаш ли онова там? То несъмнено е Крайслер Билдинг. А ето и Ист Ривър и Бруклин^[3]. — Право надолу те съзряха цялата фасада на изключително висока сграда. На повече от хиляда стъпки пред очите им се разстилаше миниатюрно градче, съвсем като истинско. — Доколкото мога да изчисля, това под нас е стената на Емпайър Стейт Билдинг, гледана от място точно над кулата му.

— Какво ли е това? Мираж?

— Едва ли — изображението е съвършено точно. Смятам, че тук пространството се нагъва през четвъртото измерение и ние гледаме през гънката.

— Искаш да кажеш, че не виждаме всичко това?

— Не, напълно нормално си го виждаме. Не знам какво би станало, ако се прехвърлим през този прозорец, но колкото до мене, не искам да опитвам. Но каква гледка! А, момко, каква гледка! Нека опитаме и другите прозорци!

Те се приближиха до следващия прозорец по-предпазливо и добре, че постъпиха така, защото той се оказа по-объркващ и по-невероятен от онзи, който гледаше към зашеметяващата височина на небостъргача. Картината представляваше обикновен морски пейзаж — безбрежно море и синьо небе, — ала морето се намираше там, където трябваше да е небето и обратното. Този път се чувствуваха някак си по-устойчиво, но при вида на прииждащите огромни вълни и двамата усетиха как ги връхлитат пристъпи на морска болест. Бързо спуснаха завесата, без да позволят на мисис Бейли да се разтревожи от гледката.

Тийл погледна към третия прозорец.

— Готов ли си да надникнем, Хомър?

— Хм, няма да се успокоим, докато не го направим. Не се притеснявай!

Тийл повдигна завесата няколко инча. Не видя нищо и я повдигна още мъничко — пак нищо. Бавно продължи да я вдига, докато се показва целият прозорец. Вторачиха поглед навън — нищо.

Нищо, абсолютно нищо. Какво е на цвят нищото? Не ставай глупак! Какво е по форма? Формата е признак на *нещо*. Това тук нямаше нито дълбочина, нито форма. Нямаше дори контури. Това бе *нищо*.

Бейли задържа края на пурата си.

— Тийл, разбираш ли нещо?

За пръв път спокойствието на Тийл бе смутено.

— Не знам, Хомър, честно казано, не знам, но според мен този прозорец трябва да се зазида. — Той хвърли поглед към спуснатата завеса. — Може би сме погледнали в място, където *няма* пространство. Надзърнали сме иззад някой ъгъл в четвъртото измерение, а там е *нямало* нищо. — Той разтърка очи. — Заболя ме главата.

Поизчакаха, преди да се заемат с четвъртия прозорец. Подобно на неотворено писмо той може би *не* съдържаше лоши известия. Неизвестността даваше надежда. Накрая напрежението дотолкова се изостри, че въпреки протестите на съпругата си Бейли сам дръпна шнура.

Не беше толкова страшно. Пейзажът се простираше надалеч — небето си беше небе, а земята земя, само че на такова ниво, че кабинетът се оказа стая на приземен етаж. Пейзажът обаче бе явно неприветлив.

Жарко, много жарко слънце сипеше огън от лимоново на цвят небе. Плоската земя изглеждаше опърлена — безплодна, избеляло кафеникава и негодна нещо да расте по нея. Растителност обаче имаше — чудновати дървета-джуджета, които простираха възлести, изкривени ръце към небето. По най-горните върхове на тези осакатени уродливи дървета растяха на малки кичури заострени като шипове листа.

— Прекрасен ден — пое въздух Бейли. — Къде ли е това?

Тийл поклати глава — в очите му се четеше тревога.

— Не мога да разбера.

— Пейзажът изобщо не прилича на земен. Напомня по-скоро на пейзаж от друга планета — може би на Марс.

— Откъде да знам. Ала, разбираш ли, Хомър, може да е и по-лошо, искам да кажа по-лошо от това да е на друга планета.

— Ха? Какво говориш?

— Може да е изобщо извън Слънчевата система. Не съм убеден, че това е нашето слънце — изглежда ми твърде ярко.

Мисис Бейли малко плахо бе застанала до тях и сега се взираше в смайващия пейзаж.

— Хомър — рече тя със сломен глас, — тези отвратителни дървета... те ме плашат.

Той помилва ръката ѝ.

Тийл заопипва дръжката на прозореца.

— Какво правиш? — попита Бейли.

— Хрумна ми, че ако си подам главата навън, може би ще успея да поразгледам наоколо и да ви съобщя нещо повече.

— Ами... добре — съгласи се неохотно Бейли. — Ала внимавай!

— Обещавам.

Тийл откряна прозореца и подуши с нос.

— Поне въздухът го бива.

Разтвори широко прозореца.

Ала преди да осъществи своя замисъл, вниманието му бе отвлечено. Не особено силен трус, като първичен симптом на морска болест, разтърси сградата в продължение на цяла секунда и отмина.

— Земетресение! — извикаха всички в хор.

Мисис Бейли обви с ръце врата на съпруга си.

Тийл преглътна и идвайки на себе си, каза:

— Всичко е наред, мисис Бейли. Тази къща е напълно надеждна. Нали знаете, че след земетресение като снощното могат да се очакват заглъхващи трусове.

Той тъкмо успя да придаде на физиономията си уверено изражение, когато дойде вторият трус. Това обаче не беше леко полюшване, а истинска морска болест.

У всеки калифорниец, кореняк или пришълец, съществува дълбоко вкоренен първобитен рефлекс. Земетресението го изпълва с душеразтърсваща клаустрофобия, която го заставя да се втурне и излезе навън. Подчинявайки се на този рефлекс, възпитани младежи изблъскват от пътя си старици. Неоспорим факт е, че след скока си Тийл и Бейли бяха паднали върху мисис Бейли. Следователно тя трябва да бе скочила първа през прозореца. Предимството при скока не би могло да се отдаде на кавалерство, а трябва да се приеме, че мисис Бейли е била в по-благоприятна за скок позиция.

Те посъбраха сили, поокопитиха се и разтъркаха напрашените си очи. Първото им усещане бе чувството на облекчение при допира до твърдия пясък на пустошта.

— Къде е къщата?

Беше изчезнала. Нямаше и помен от нея. Намираха се сред равнинна пустош — същата, която бяха видели от прозореца. И освен изкривените уродливи дървета се виждаха само жълтото небе и светилото над главите им, чиято ослепителна светлина бе вече почти непоносима.

Бейли бавно се огледа наоколо и след това се обърна към архитекта.

— Е, Тийл? — гласът му прозвуча заплашително.

Тийл повдигна безпомощно рамене.

— И аз бих искал да знам. Бих искал дори да съм сигурен, че се намираме на Земята.

— Да, но ние не можем да останем тук. Това би означавало сигурна смърт. Накъде ще поемем?

— Мисля, че е без значение. Ще трябва само да следим слънцето, за да не се въртим в кръг.

Бяха извървели бавно и мъчително известно разстояние, когато мисис Бейли поиска почивка. Спряха. Тийл дръпна настрана Бейли и го попита:

— Хрумна ли ти нещо?

— Не... не, нищо. Стой, чуваш ли?

Тийл се послуша.

— Като че ли... освен ако не ми се причува.

— Прилича на шум от автомобил. Виж, *наистина* е автомобил.

Стигнаха до шосето след по-малко от стотина ярда. Пристигналият автомобил се оказа възстар, бълващ дим малък камион, шофиран от фермер. Щом му махнаха да спре, той натисна спирачка.

— Загазили сме. Ще ни помогнеш ли да се измъкнем?

— Разбира се. Качвайте се.

— Закъде си тръгнал?

— За Лос Анджелес.

— За Лос Анджелес ли? А това място тук къде се намира?

— Ами, намирате се точно в центъра на Националния парк Джошуа трий.

Завръщането беше отчайващо, като отстъплението на Наполеон от Москва. Мистър и мисис Бейли седяха отпред при шофьора, докато Тийл се друсаше в каросерията на камиона и се мъчеше да опази главата си от слънцето. Бейли заплати на любезния фермер да ги закара до тесерактовата къща не защото искаха да я видят още веднъж, а за да си приберат колата.

Най-сетне фермерът зави край ъгъла и ги доведе до мястото, откъдето бяха тръгнали. Но къщата вече я нямаше там.

Нямаше я дори и стаята на приземния етаж. Беше изчезнала. Любопитни, въпреки всичко, семейство Бейли ровеха заедно с Тийл из основите.

— Имаш ли някакво обяснение за това тук, Тийл? — попита Бейли.

— Сигурно при последния трус къщата е хлътнала в друг пласт на пространството. Сега разбирам, че е трябвало да я закрепя здраво за основите.

— Не само това е трябвало да направиш.

— Е, не виждам причина за униение. Къщата беше застрахована, а ние научихме удивително много. Има възможности, човече, богати възможности! Ето точно сега ми хрумна нова, велика, революционна идея за къща...

Тийл мигом изчезна. Той винаги е бил човек на действието.

[1] Игра на конец, оплетен между пръстите. *Б.пр.* ↑

[2] Ето (фр.). *Б.пр.* ↑

[3] Всички те се намират в Ню Йорк. *Б.пр.* ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.